

POTŘEBUJEME PAPEŽE?

Na společném setkání evangelické a katolické farní obce, kde šlo o interkomunio a společnou večeři Páně, povstal uprostřed prudké debaty mladý katolický teolog a obrátil se na evangelické účastníky. Klidným hlasem jim vysvětlil, že komunio není jen záležitostí vertikální (spojení s Bohem), ale i horizontální, totiž společenství věřících. A že toto společenství není omezeno hranicemi místní obce, ale zasahuje do ekumeny, ba do kosmu, že zahrnuje anděly, papeže a světce, živé i mrtvé, a že tedy evangelický křesťan, komunikuje-li při katolickém slavení eucharistie, přijímá církevní společenství s papežem... Zdali by to chtěli?

Úžas a podiv kolem. Žádný evangelík přirozeně nepomyslel na to, že by tímto komuniem chtěl uznat římského biskupa, a myšlenka, že realita eucharistie nekončí na hranici vlastního já nebo na hranici obce, kterou osobně znám, se mnohým jevila jako přežitek starých časů. A mnohým z katolíků také. Ale před jejich vyděšenými očima vystoupilo náhle něco jiného: že ekumenické společenství bez papeže není možné.

Potřebujeme papeže? – diskutovali před dvaceti lety Hans Asmussen (ev.) a Otto Karrer (kat.) v Kolíně n. R. Od té doby se k této otázce objevilo mnoho příspěvků. Právě evangelické teology tato otázka znepokojuje. Prof. Heinrich Fries nedávno poukázal např. na důležitý příspěvek protestantského teologa Wolfharta Pannenberg.

Zde podáváme průřez přednáškou reformovaného profesora a dlouholetého spolupracovníka Světové rady církví, von Allmena, protože příspěvky k této otázce ze strany reformovaných církví jsou dosud vzácné. Když tato přednáška vyšla tiskem, vyvolala mnoho diskusí, ale už teď je zřejmé, jak radikální a současně realistický krok znamená. (ChG)

Co říká Nový zákon?

Von Allmen předložil nejprve výsledky exegetické práce – protože pro něho i pro nás je ve věci Petrova úřadu směrodatné v prvé řadě Písmo, nikoli různé tradice. Své stanovisko rozvedl do deseti tezí, jež jsou výzvou všem evangelickým teologům. Jde v nich za obecně uznané zjištění, že Petr měl v kruhu dvanácti výlučně postavení. V protikladu k mnoha jiným prohlašuje: „Struktura prvotní církve, jak ji chtěl Kristus, je i pro církev poapoštolské doby otázkou poslušnosti“. K apoštolskému sboru však nepatří jen Petr, ale také Pavel. „I on má v apoštolském sboru zvláštní postavení, a to podle Kristovy vůle.“ Reformovaný teolog von Allmen má za jisté, že církev až do dneška žije z apoštolské posloupnosti.

V druhé části předkládá výhrady, které brání reformovaným církvím uznat římský nárok. S největší vážností von Allmen prohlašuje, že ani římskokatolické reformy posledních let – charakterizuje je jako ohromující – neodstranily pochyby reformovaných. Ten, kdo dnes tvrdí, že mezi církvemi „vlastně už nic“ nestojí, bude těmito jasnými, střizlivými větami velmi zasažen. Především se tu probírají tři papežské tituly, jež se považují za nepřijatelné: papež jako náměstek Kristův (vicarius Christi), Řím jako hlava a matka všech církví (caput ecclesiae) a konečně plná moc

nad církví a světem (plenitudo potestatis) náležející římskému biskupovi. Jak to kdysi řekl Karl Barth: reformované nepohoršuje, že má církev papeže, ale *jak* ho má.

Římský nárok na moc

Von Allmen naznačuje, že reformační obrana proti těmto třem teologickým titulům v sobě skrývá i historická nedorozumění. Proto jde v následujícím bodě o něco hlouběji. „Neznamená římský nárok to, že plná církevnost místní církve nezávisí bezprostředně na Bohu, ale nepřímo na společenství s římským stolcem? (–) Není podle římského nároku církev pravou církví jen *přes* Řím?“ Jinými slovy: protože katolická církev i dnes staví do středu konkrétního církevního řádu sebe samu, protože ostatním přiznává společenství s Kristem jen skrze společenství s ní samotnou a pro papeže vznáší nárok na přímou moc nad všemi církvemi, je papežství v této formě nepřijatelné.

Jde tedy vposledku o starou výtku *moci*, kterou Řím má nebo si na ni činí nárok, a o vlastní duchovní moc tzv. místních církví. Ještě jednou: von Allmen zcela uznává, že papež nemá jen „čestný primát“, „předsednictví v lásce“, ale také skutečnou „službu jednotě s odpovídajícími duchovními plnými mocemi“. Ale to, *jak* se tato teologická definice služby realizuje, se mu zdá biblicky neodůvodněné.

„Musíme teď hledat dál. Hledat na naší straně a hledat na straně římské církve. Každý máme svůj specifický úkol.“ Třetí část přednášky přináší přesné návrhy, a to je na ní to nejzajímavější.

Čtyři požadavky na reformovanou církev

Reformované církvi navrhuje von Allmen čtyři body:

1. Nový zákon skutečně uznává Petrův úřad, který se předává (bez ohledu na to, jak). To by měly reformované církve uznat.

2. Reformované církve by měly veřejně uznat, že mnohé důvody, které vedly v 16. století k rozdělení, nejsou už dnes platné a že by se zvláště nemělo mluvit o papeži jako o Antikristu. „S prosbou, aby nám Řím křesťansky odpustil všechno to, čím jsme se v tomto směru proti němu prohřešili.“

3. Aby projevíly vděčnost za průlom 2. vatikánského koncilu a uznaly možnosti, jež tento koncil otevřel, za obecně křesťanskou záležitost („nostra res agitur“).

4. „Měli bychom pracovat na praktických přípravách ke smíření s katolickou církví. K tomu smíření musí dojít, nechceme-li se s církevním rozdělením vyrovnat hříšným způsobem.“

V následujících úsecích církevního života by se měli reformovaní znovu reformovat:

Starokřesťanská vyznání víry – „přinejmenším Apostolicum“ – by se měla jako společný majetek víry více oceňovat a poznávat.

„Eucharistie by měla být znovu každonedělním středem bohoslužby.“ Reformovaná církev klade velký důraz na slovo a při tom by měla setrvat. Nemá-li

však „kulhat k jedné straně“, musí v ní znovu ožít vědomí svátosti. „Živé vědomí společenství svatých je u nás značně zakrnělé.“

Reformované církve by měly znovu sáhnout po důstojném a biblickém titulu „biskup“ a používat ho pro vůdce svých církví (často se jim říká jen prezident, např. v zemských církvích Hessenska a Falce).

Co by se mělo změnit v římskokatolické církvi

Pak přešel reformovaný teolog ve vší upřímnosti ke „čtyřem prosbám“ katolické církvi:

1. Přijetí papežství by se nemělo ostatním církvím „oslazovat“ prakticko-sociologickými důvody (každá společnost potřebuje hlavu, centrum atp.). „Když už papež, tedy takový, který stojí svátostně v biskupském úřadu. Ne tedy sekularizovat papežství.“

2. Katolická církev by neměla vidět jen svůj petrovský, ale i pavlovský základ. „Dekret vydaný 24. 1. 1647 Inocencem X. a potvrzený Piem X 21.12.1910, že je heretické stavět na týž stupeň Petra a Pavla, by měl být veřejně dementován a zrušen.“

3. Všechna dogmata, jež byla definována pouze římskokatolickou církví, by měla být nově promyšlena v ekumenickém dialogu. „Nemůžeme na Římu požadovat, aby tato dogmata prostě odsunul nebo vyloučil. Ale mezi bratry by mělo být možné odstraňovat dogmaticky sporné body nepředpojatě a společně.“

4. Římská církev by měla změněným postupem vůči svým místním církvím (diecézím) dokázat, že uznává původní samostatnost a apostolicitu těchto církví, a to tak, aby si diecéze své biskupy samy volily, aby diecéze mohly samostatně přistupovat k ekumenickým aktům smíření, tj. uzavírat dohody o jednotě s neřímskými církvemi i na oblastní úrovni (tuto myšlenku vyslovil i münsterský biskup Tenhumberg).

Christ in der Gegenwart (1977). (Zkráceno.)